

STORTINGET

Innst. 383 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 49 L (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven mv. (prioritert tilknytning til strømmettet av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser)

Til Stortinget

Innledning

Proposisjonens hovedinnhold

Energidepartementet fremmer i proposisjonen forslag til endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).

Forslaget innebærer en ny bestemmelse i energiloven som åpner for at Kongen unntaksvis gjennom enkeltvedtak kan gi prioritert tilknytning til strømmettet. Bestemmelsen kan kun brukes når det er nødvendig for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser, og terskelen for å ta hjemmelen i bruk er således høy.

I tillegg foreslår departementet to lovendringer som er av teknisk art, og som ikke innebærer materielle endringer. Energiloven § 2-2 ble endret ved endringslov 20. juni 2025 nr. 46. I ettertid har departementet blitt oppmerksom på en inkurie, som foreslås rettet i denne proposisjonen. Departementet foreslår videre å endre vannressursloven § 36 slik at det fremgår klart av ordlyden at det i forskrifter om krav til sikkerhet kan fastsettes bestemmelser om informasjonssikkerhet og taushetsplikt.

Lovendringene medfører ingen økonomiske eller administrative konsekvenser i seg selv, men bruken av ny § 3-8 kan ha økonomiske og administrative konsekvenser. Dersom regjeringen benytter lovhjemmelen, vil et effektuttak som er nødvendig av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser, få raskere tilknytning til strømmettet. Dette vil kunne gå på bekostning av andre uttaks kunder eller aktører som står i kø for å tilknyttes strømmettet.

Forslaget om endringer energiloven § 2-2 og i vannressursloven § 36 innebærer kun lovtekniske endringer og vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

Komiteens behandling

Komiteen inviterte til skriftlig høring i saken og mottok seks skriftlige innspill innen høringsfristen. Sakens dokumenter inkludert høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkell Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebo, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie

Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til Prop. 49 L (2025–2026) Endringer i energiloven mv. (prioritert tilknytning til strømmettet av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser).

Komiteen inviterte til skriftlig høring i saken og mottok seks høringssvar.

Komiteen viser til at lovforslaget innebærer en ny bestemmelse i energiloven som åpner for at Kongen unntaksvis gjennom enkeltvedtak kan gi prioritert tilknytning til strømmettet.

Komiteen viser til at lovforslaget begrunnes i at dagens endrede sikkerhetspolitiske situasjon fordrer et hjemmelsgrunnlag med tydelige og forutsigbare rammer for hvordan nettilknytning av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser kan prioriteres, som for eksempel til forsvarsindustri og kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. Komiteen viser til at bestemmelsen kun kan brukes når det er nødvendig for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser, og at terskelen for å ta hjemmelen i bruk således er høy.

Komiteen viser til at det i proposisjonen foreslås to lovendringer som er av teknisk art, og som ikke innebærer materielle endringer. Det gjelder energiloven § 2-2 som ble endret ved endringslov 20. juni 2025 nr. 46. Komiteen viser videre til at Energidepartementet har blitt oppmerksom på en inkurie, som foreslås rettet i denne proposisjonen. Komiteen viser også til at det i proposisjonen foreslås å endre vannressursloven § 36 slik at det fremgår klart av ordlyden at det i forskrifter om krav til sikkerhet kan fastsettes bestemmelser om informasjonssikkerhet og taushetsplikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre vil understreke at Norge står overfor den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Etter tiår med fred er en ny tid innledet for Norge og Europa. For disse medlemmer er det avgjørende at forsvarsevnen skal styrkes raskt, at samfunnet må gjøres mer motstandsdyktig, og at vår økonomiske sikkerhet må styrkes. For å nå disse prioriteringene er det nødvendig å tilrettelegge for at norsk forsvarsindustri og andre kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser har de forutsetningene de trenger for å møte norske og alliertes behov.

Disse medlemmer mener det derfor er riktig at det lages et hjemmelsgrunnlag i energiloven med tydelige og forutsigbare rammer for hvordan nettilknytning av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser kan prioriteres. Disse medlemmer støtter lovendringen som sikrer norsk forsvarsindustri og andre kritiske sam-

funnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser prioritert tilknytning til strømmettet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at proposisjonen følger opp flere stortingsvedtak om prioritering av nasjonal sikkerhet, herunder Fremskrittspartiets gjennomslag om å endre energiloven slik at kraft kan prioriteres til forsvars- og sikkerhetsformål, jf. Vedtak nr. 605 den 26. mai 2025. Disse medlemmer merker seg samtidig at regjeringen har brukt om lag ett år på å følge opp Stortingets vedtak, mens Forsvarets oppgradering av Ramsund orlogsstasjon i mellomtiden har fått avslag på krafttildeling. Etter disse medlemmers syn illustrerer dette manglende fremdrift i utbygging av kraft og nett samt utilstrekkelig oppfølging av kraftsituasjonen for samfunnskritiske formål.

Disse medlemmer viser videre til at Riksrevisjonen har rettet kritikk mot manglende nettkapasitet og utilstrekkelig tilrettelegging for økt kraft- og nettutbygging. Etter disse medlemmers syn understreker dette behovet for en tydelig hjemmel for å kunne prioritere kraft til forsvars- og sikkerhetsformål, særlig i områder med lange køer og begrenset tilgang på kraft.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at en stadig mer krevende sikkerhetspolitisk situasjon gjør det nødvendig med en rask oppskalering av produksjonskapasiteten i norsk og alliert forsvarsindustri. Strøm er en avgjørende innsatsfaktor for forsvarsindustrien, og disse medlemmer mener derfor at forsvarsindustriens tilgang på strøm og nett må prioriteres av hensyn til nasjonal og alliert sikkerhet.

Disse medlemmer mener det er positivt at regjeringen endelig kommer med et lovforslag som forsøker å følge opp vedtaket fra mai 2025. Disse medlemmer forutsetter at definisjonen av nasjonale sikkerhetsinteresser som legges til grunn i loven, også omfatter understøttelse av allierte og oppfyllelse av internasjonale forpliktelser.

Samtidig vil disse medlemmer understreke at regjeringens behandling av saker og avklaringer som omhandler nasjonal og alliert sikkerhet, må gå raskere.

Disse medlemmer vil stemme for lovforslaget, fordi det nå er viktig å snarest få på plass en fungerende hjemmel. Samtidig mener disse medlemmer at det er en svakhet ved regjeringens forslag at det ikke fastsettes en klar tidsfrist for ikrafttredelse.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at lov om endringer i energiloven mv. (prioritert tilknytning til strømmettet av hensyn til nasjonale sikkerhetsinter-

ser), jf. Prop. 49 L (2025–2026), trer i kraft snarest mulig, senest innen november 2026.»

Videre viser disse medlemmer til at ledende industriaktører som Nammo og Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening (FSi) har uttrykt bekymring for om regjeringens forslag faktisk vil sikre at forsvarsindustrien får møtt sine nett- og kraftbehov. Flere stiller spørsmål ved om kravene som stilles for å anvende den nye hjemmelen, blir så strenge at forslaget i praksis ikke tilstrekkelig ivaretar forsvarsindustriens behov. Disse medlemmer mener dette er et uakseptabelt utfall.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i forslaget forutsetter at det skal være en høy terskel for å bruke hjemmelen. Disse medlemmer merker seg videre at regjeringen i praksis har lagt opp til at forsvarsindustri som har behov for mer effekt og kraft, først må forsøke å uttømme den ordinære tilknytningsprosessen. Disse medlemmer er bekymret for at dette ikke vil være forenlig med en rask og smidig oppskalering av produksjonskapasitet, som er viktig av hensyn til nasjonal og alliert sikkerhet. Disse medlemmer ber om at det etableres en hurtig og ubyråkratisk prosess hvor det sentrale er kraftforbrukets viktighet for nasjonal og alliert sikkerhet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ytterligere forsterke forsvarsindustriens tilgang på strøm, herunder etablere et hurtigspor for kraftforbruk av betydning for nasjonal og alliert sikkerhet, og komme tilbake til Stortinget snarest mulig.»

Disse medlemmer viser til at dette kan følges opp på flere måter, for eksempel ved å konsekvent la sikkerhetspolitiske hensyn overgå modenheitskriteriet ved forespørsel om nettilknytning eller ved å definere forsvarsindustri som del av såkalt «vanlig forbruk» til nødvendige samfunnsfunksjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at representanter fra Høyre fremmet Representantforslag 132 S (2024–2025) om å kraftig styrke norsk og ukrainsk forsvarsindustri. I behandlingen av forslaget fikk Høyre gjennomslag for følgende forslag (jf. Innst. 251 S (2024–2025), Vedtak 834 (2024–2025)):

«Stortinget ber regjeringen forbedre forsvarsindustriens tilgang på strøm, for eksempel ved å la sikkerhetspolitiske hensyn overgå modenheitskriteriet ved forespørsel om nettilknytning, eller ved å definere forsvarsindustri som del av såkalt 'vanlig forbruk' til nødvendige samfunnsfunksjoner.»

Disse medlemmer viser til at Høyre også fikk gjennomslag for å be regjeringen gå i dialog med både

nye og eksisterende aktører som har reservert stor nettkapasitet i områder hvor det skal bygges ut forsvarsindustri, med mål om å frigjøre kapasitet. Disse medlemmer registrerer med undring at Arbeiderpartiet stemte mot begge forslagene, til tross for at regjeringspartiet tilsynelatende deler den bakenforliggende analysen.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen i Prop. 49 L (2025–2026) følger opp Høyres gjennomslag, samt Fremskrittspartiets gjennomslag i Innst. 224 S (2024–2025), Vedtak 605, jf. Representantforslag 106 S (2024–2025).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er enige med komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre i at forsvarsindustriens behov for kraft er en grunnleggende forutsetning for å styrke norsk og alliert forsvarsevne. Samtidig vil disse medlemmer understreke at det er en vesentlig forskjell mellom forsvarsindustriens behov for kraft og spørsmålet om hvorvidt en konkret etablering eller utvidelse oppfyller vilkåret om å være «nødvendig for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser». Det er ikke gitt at enhver etablering eller utvidelse i forsvarsindustrien faller inn under denne kategorien eller er tilstrekkelig steds- og tidskritisk til at det er rettferdiggjort å gripe inn i den ordinære tilknytningsprosessen til ulempe for tredjeparter. Det er nettopp denne konkrete avveiningen lovforslaget er innrettet for å gjøre. Et hurtigspor slik komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre foreslår, vil etter disse medlemmers syn være å gi byråkratiet eller enkelt-selskaper med sektorfaglig kompetanse på nett ansvar for politiske beslutninger som må tas på et faglig grunnlag utarbeidet av sektormyndigheter for Forsvaret. Derfor mener disse medlemmer at forslaget til prosess ikke ivaretar nasjonal sikkerhet på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer mener også det er problematisk med en modell hvor sikkerhetspolitiske hensyn konsekvent skal overgå modenheitskriteriet ved forespørsel om nettilknytning, fordi det da blir nettselskapene som skal gjennomføre disse vurderingene. Disse medlemmer vil peke på at nettselskapene ikke har, og ikke bør ha, forutsetninger for å vurdere hvilke konkrete nettilknytninger som er av betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. En slik vurdering forutsetter en sektorkompetanse som ligger hos andre myndigheter, for eksempel Forsvarsdepartementet for aktører i forsvarssektoren. En modell der nettselskapene må sette modenheitskriteriet til side basert på egne sikkerhetspolitiske vurderinger, ville kunne bryte med både kompetansefordelingen i forvaltningen og energiloven. Lovforslaget løser nettopp dette ved at vurderingen av nasjonal sikkerhet løftes vekk fra nettselskapene og legges til Kongen i statsråd, etter en sektorfaglig vurdering.

Disse medlemmer mener det ikke er riktig er å definere forsvarsindustri inn under «vanlig forbruk» til nødvendige samfunnsfunksjoner. Disse medlemmer vil minne om at tildeling av kapasitet til vanlig forbruk forutsetter at nettselskapene kan utarbeide prognoser og holde av kapasitet på forhånd. Vekst i forsvarsindustrien er kjennetegnet ved store, konsentrerte og delvis uforutsigbare effektuttak, ofte knyttet til enkeltkontrakter og enkeltlokasjoner. Det vil være svært krevende for nettselskapene å prognostisere slik vekst på en treffsikker måte. En slik tilnærming kan i ytterste konsekvens føre til at nettkapasitet som kunne vært tatt i bruk av andre aktører, blir stående ubenyttet fordi den holdes av til forbruk som ikke materialiserer seg. Det er etter disse medlemmers syn et dårligere virkemiddel enn en målrettet hjemmel som kan anvendes på konkrete saker når det faktisk er nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt er positive til at kraften prioriteres strengere. Dagens system med «første mann til mølla», ispedd et noe uklart modenheitskriterium, legger et stort press på naturen. Kraft er nemlig ikke en ubegrenset ressurs, men noe som må forvaltes i fellesskap.

Disse medlemmer viser til at akkurat nå er det datasentre som utgjør brorparten av strømkøen. Disse har ofte høy betalingsvilje, men gir lite tilbake til samfunnet. En ny artikkel fra Statistisk sentralbyrå slo fast at datasentre gir mindre tilbake til samfunnet enn annen kraftkrevende industri i form av arbeidsplasser og verdiskapning (SSB, 28. april 2026). Arbeidsplassene er få sammenlignet med det store kraftforbruket, og regjeringen Solberg innførte skatteletter på næringen i 2018. Disse medlemmer mener det bør innføres et eget konsesjonssystem for datasentre, for å begrense den store veksten i denne næringen. I denne sammenheng viser disse medlemmer til Stortingets behandling av Innst. 140 S (2025–2026) om representantforslag om en konsesjonsordning for etablering av datasentre, der Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti stemte for å utrede et nasjonalt konsesjonssystem for datasentre.

Disse medlemmer mener det i tillegg bør innføres kriterier som speiler samfunnsnyttene ved tildeling av kraft, som tar hensyn til både arbeidsplasser, klima og natur.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede ytterligere kriterier for tildeling av kraft, med utgangspunkt i hensynet til samfunnsnyttene, herunder hensynet til både ar-

beidsplasser, klima og natur, og komme tilbake til Stortinget med forslag til strengere prioritering av kraften basert på disse kriteriene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at lov om endringer i energiloven mv. (prioritert tilknytning til strømmettet av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser), jf. Prop. 49 L (2025–2026), trer i kraft snarest mulig, senest innen november 2026.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen ytterligere forsterke forsvarsindustriens tilgang på strøm, herunder etablere et hurtigspor for kraftforbruk av betydning for nasjonal og alliert sikkerhet, og komme tilbake til Stortinget snarest mulig.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede ytterligere kriterier for tildeling av kraft, med utgangspunkt i hensynet til samfunnsnyttene, herunder hensynet til både arbeidsplasser, klima og natur, og komme tilbake til Stortinget med forslag til strengere prioritering av kraften basert på disse kriteriene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i energiloven mv. (prioritert tilknytning til strømmettet av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser)

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 2-2 åttende ledd oppheves.

Ny § 3-8 skal lyde:

§ 3-8 (Vedtak om prioritering av uttakskunde av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser)

Når det er nødvendig for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser, kan Kongen fatte vedtak om at konsesjonærer etter kapittel 3 skal prioritere nettilknytning eller kapasitetsøkning for en bestemt uttakskunde.

Vedtaket skal utformes slik at det medfører minst mulig ulempe for tredjeparter. Tilknyttede kunder kan ikke fratras kapasitet som er tatt i bruk.

Før det fattes vedtak, skal departementet innhente rådgivende uttalelser fra andre relevante departementer med vurdering av behovet for prioritering av den aktuelle uttakskunden. Vedtak kan fattes uten hensyn til bestemmelser i energiloven med forskrifter, konsesjoner og konsesjonsvilkår.

Vedtaket etter første ledd er særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 13.

Kongen kan gi forskrift om prioritering av nettilknytning eller kapasitetsøkning, til utfylling og gjennomføring av bestemmelsen.

II

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gjøres følgende endringer:

§ 36 skal lyde:

§ 36 (*forskrifter om krav til sikkerhet*)

Vassdragsmyndigheten kan gi forskrift for å fremme sikkerhet mot skade på mennesker, miljø og eiendom, *herunder om informasjonssikkerhet og taushetsplikt.*

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 26. mai 2026

Mani Hussaini

leder og ordfører

